

hauria aparegut *sardinell* tal com en *espaordir*, *Vular-dell*, *Lligordà*, *Jordi* (*Lleures*C, 213) en lloc d'*espaorzur*, *-arzell*, *Jorzi* etc.

Cal reconèixer que és una combinació molt complicada; i també ens en descoratja de veure que els descendents hispànics de CIRCINARE/CIRCINUS, i la major part dels romànics, han anat per camins semàntics ben diferents, vegeu l'article CERCENAR del DCEC/DECH.¹

¿És manlleu el cast. *sardimel* del llenguatge dels mestres d'obres catalans, tan reputats sempre fins a Madrid, Lleó i Galícia? Bé ho sembla per la fàcies poc castellana de *-el*, més que més quan la cosa, arrelada també de bona hora a Cuba, té allà la doble forma *sardimel* o *sardimet* que Pichardo ja el 1836 hi definia «obra de mamposteria levantada sobre el piso de la calle a la entrada de las casas».

Encara que per la imperfecció de les consonants finals, enterament confuses a Andalusia —i no tant però també poc distintes en boca de cubans— aquest no és un indicatiu que tingui força terminant, puix que, de tota manera, la *-i* implica almenys alguna repercussió de paletes de llengua catalana. Si hi ha prou raons per creure que en castellà d'Andalusia i de Cuba el mot no és importat, llavors tindríem una solució de tot, suposant un mossarabisme: un SARDINALE —el mateix mot que ha donat les xarxes sardinalls de Provença i de la nostra costa— havia de donar mossàrab *sardināl* > andalús-cubà *sardimel* i cat *sardimell*, que de fet també es documenta aviat en el P. Val. [Escriu 1851 «obra de ladrillos puestos de canto»]; història paral·lela a la de CUBITALE > mossàrab *-āl* > port. *cotovelo* 'colze'; llavors desapareixerien els escrúpols semàntics i formatius, puix que es tracta realment d'una cosa 'de forma sardinal', com si diguéssim una obra 'assardinada'.

¹ Potser no sense excepcions: la idea em va venir contemplant l'enorme cinglera *A Cercenata* en l'Alt Cinca (damunt d'Escuaín, 1965), que es podria parafrasejar en francès amb un paral·lel etimològic: *elle est bien cernée de rochers*; és clar que un castellà pensaria aquí més aviat en el seu *cercenar* 'tallar', 'retallar'.

Sardinyol (arbust) deu ser alteració de *sargunyol* (SANG) (*peix*), i *sardinyola*, V. *sardina* *Sardo*, V. *sard*

SARDÓ, 'part de la xarxa del bou que va de les goles al coll', Schuchardt, BDC XI, 112, indicà que l'oc. mod. *sardoun* 'vora de malles amples de la xarxa de pescar' ve del gr. *σαρδών*, *-δώνος*, 'corda que sosté la vora d'un filat de caça'; ho registren Amades-Roig (BDC XIV, 61) a la Barceloneta; a StPolM en deien «els intres» i creien (1936) que diuen *sardó* a d'altres llocs (crec que també ho diuen a L'Escala, en lloc de «els primers de l'art», 1937), cf. *EntreDL* III, 203.

DERIV.: Sembla que d'això pot ser-ho *assardonar* 'surrar, apallissar' Pallars i Segarra, en un sentit com 'pegar amb sogues, atonyinar o assotar (com es fa amb les tonyines pescades)', si bé amb influència de *surrar*,

car de fet segons *AlcM* també es diu *assarronar*.

Sardonaia, *sordonaia* mall. 'castanya, cop violent' («mira que et pegaré una *sordonaia*» *AlcM*: també li dóna com a variant *sardonáa*, *sardonaya* 'mofa, cop', BDLXII, 95; *sord-*, BDLXIII, 32); en la frase de les *Contarelles* d'AMAlcover: «Jo que ja estava tapat de *sordonaies*, verbo ajagut dins es llit com un patriarca ---» es podria veure un ús en què, des de 'enlligassar com una tonyina', s'hauria passat a 'embolcallar-se estret i fredelugament de flassades'. Tanmateix, tenint en compte l'acc. 'Chrysanthemum coronarium' (jo també vaig sentir *sardonáa* com a nom d'una planta a Santanyí, 1964), caldria estudiar millor si no pot ser un congènere mossàrab del cast. antiq. *serondaas* nom d'una mala herba, provinent del ll. SEROTINALIA (després cast. ZARANDAJAS 'menudalla', DCEC). Altrament cf. *sardònia* (SARDÒNIC). Pollença *sardonya* 'bufetada' (*AlcM*), on (si no hi ha mera err. per *-naya*) hi pot haver contaminació de *TONYA*, *atonyar*, *atonyinar*.

SARDÒNIC, *riure* ~ 'el forçat o sarcàstic', pres del gr. *σαρδόνιος* ('riure) convulsiu', derivat de *σαρδόνιον*, nom d'una espècie de ranuncle, el suc de la qual produeix en els músculs de la cara una contractió que sembla la del riure': el qual nom prové de l'adj. *σαρδόνιος* 'pertanyent a Sardenya'. □ 1.ª doc: 1868, *SLuCosta*; *sardònicament* [id.].

El nom d'aquesta planta, també s'ha usat en cat. com a *sardònia*, i potser és el mateix, almenys en forma parcial o indirecta, la forma *sordonaia* que *AlcM* dóna com a mallorquina (§ 1) per al *chrysanthemum coronarium* o *moixos*. Altrament cf. a SARDÓ.

SARDÒNIX (pedra valuosa), ll. *sardònyx*, *-onýchos*, del gr. *σαρδόνυξ*, compost de *σάρδιον*, 'espècie de cornalina' i *δνύξ* 'ònix', pròpiament 'ungla'. Usà *sardònic* F. de Malla en el *Pecador Remut* (S. xv) i també li atribueixen *sardí* (*DAG*); sembla que són versos i es deu haver de llegir *sàrdic* o *sàrdit*, abreujament per llicència poètica, o contaminació de l'anàleg *crisòlit*

Sardonya, V. *sardó* *Saregallar*, V. *xaragall* *Sareny*, V. *sereny* *Sareter*, V. *cereter* (CERVO) *Sarfull*, V. *cerfull* *Sarfallós*, V. *xafallós*

SARG, peix, ll. SARGUS id. □ 1.ª doc: *sarchs* pl, 1324 (*AlcM*).

Potser calia també llegir *sarch* o *garch* en lloc de *garch* en la cita de peixos venuts a Balaguer l'any 1313 (*BABL* XII, 421) que extracto a *MA(R)BRE*. Com a *sarchs*, en llistes balears de 1655 i 1728, *BSAL* III, 267a i b; i una altra en cita el *DAG* del S. XVII, del mateix volum p. 267 («peix roquer --- *sarchs*, orades ---); cf. *SERRA*. En molts llocs diuen *sárt*, pl. *sárs*, que recordo del Maresme i altres llocs del Princ.; i tinc nota igual, d'Eiv., on no asseguro, però, que no sigui *sarcs*, tal com ho posa JnCastelló (junt amb *GOLFÀ* etc.) a *Ibiza y Formentera*, p. 120. «Sargo, peix de mar: *sargus*», Busa-N. 1507, E-VII-5. Sobre les formes del ll. i